

25.3.2015

KONSORTION OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Helsingissä, Pasilan kirjaston kokoushuone 1, 25.3.2015

Läsnä: Kaisa Hypén, Eija Sjöblom, Jaana Sopanen, Jouni Pääkkölä, Hanna Marikainen, Kati Salmén, Päivi Kari, Merja Lonkainen, Tuula Haavisto, Matti Sarmela (asiantuntijajäsen), Virva Nousiainen-Hiiri pj, Marja Hjelt siht.

Poissa: Asko Rossi

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Virva Nousiainen-Hiiri avasi kokouksen klo 13.00

2. Työjärjestyksen hyväksyminen

Työjärjestys hyväksyttiin esitetyn mukaisena

3. Jäsenten esittely

Jäsenet esittelivät itsensä lyhyesti. Ohjausryhmä kattaa maantieteellisesti hyvin koko Suomen, heidän ammatillinen taustansa on laaja ja he edustavat niin pieniä kuin isojakin kirjastoja.

4. Konsortion esittely ja vuosikertomus 2014

4.1. Virva Nousiainen-Hiiri esitteli konsortion, painottaen kirjastojen välistä yhteistoimintaa. Toimeenpanevana yksikkönä toimii Helsingin kaupunginkirjasto – yleisten kirjastojen keskuskirjasto. Henkilöstönä on yksi suunnittelija-informaattikko. Yhteistyökumppanina KL kuntahankinnat ja hankerahoitus Opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Tarkoitus hakea rahoitusta vuodeksi 2016 ja tavoitteena on saada pysyvä rahoitus. Virvan esitys on pöytäkirjan liitteenä.

Konsortion toimintatavoitteista yhteistyö ja osaamisen jakaminen sai ohjausryhmässä runsaasti kannatusta ja osallistujien kokemuksen mukaan tämä on kirjastoissa tunnistettua toimintaa.

Kaisa Hypén nosti keskusteluun yleisten kirjastojen kokoelmatyön ja että sen voisi ottaa huomioon myös konsortion tavoitteissa, ja esitti kysymyksen voisiko ohjausryhmä valmistella kokoelmapoliittisen linjauksen. Valtakunnallinen kokoelmapoliittikka puhututti laajemminkin ohjausryhmässä. mm kenen vastuulla tämän tekeminen on. Tuula Haavisto kommentoi, että YKN:n ei voi ottaa vastuuta valtakunnallisen kokoelmapoliittikan tekemisestä. Aiheeseen liittyen Hanna Martikainen esitti näkökulman aineiston varastoinnista ja sen vaatimista resursseista. Valtakunnallinen kokoelmapoliittikka antaisi ohjenuorat myös alueelliselle pitkäaikaissäilyttämiselle.

Matti Sarmela nosti esiin, että avoimeen lähdekoodiin perustuvaan kirjastojärjestelmään on syntymässä oma konsortio tai joku vastaava toimintaan sopiva toimielin ja tähän liittyvät tehtävät jäävät pois YKK:lta.

4.2. Virva Nousiainen-Hiiri esitteli vuosikertomuksen. Vuosikertomus pöytäkirjan liitteenä.

Vuosikertomuksen lisäksi todettiin, että kokoushetkellä konsortion jäsenmäärä on 201 kuntaa

Vuosikertomukseen sisältyvistä kilpailutuksista keskusteluissa nousi esiin, että Zinion hintaa pidettiin yksimielisesti kalliina. Kilpailutukseen liittyen, Zinion hinnoittelu kirjastoille avataan KL kuntahankintojen toimesta uudelleen syksyllä 2015.

Eija Sjöberg esitti e-aineistoista, että jostain on aloitettava, e-aineistoja on tarjottava asiakkaille, jotta he osaisivat kysyä niitä. Jouni Pääkkölä totesi, että kunnan heikko taloudellinen tilanne ei saa olla syynä siihen, että kunta ei tarjoa jotain palvelua asiakkailleen. Yleisesti kirjastoiden tulee olla mukana digitaalisen median jakelussa.

Jaana Sopanen esitti toivomuksen, että kaikki aineistot tulisi olla valtakunnallisesti määritelty. Kirjastoille tulisi olla ohjeet minivaatimuksista e-aineistojen suhteen.

Koulutustilaisuuksien taltioimista ja taltiointien jakelua pidettiin yleisesti hyvänä toimintatapana.

Tuula Haavisto selvensi kahden konsortion (Yleisten kirjastoiden konsortio ja FinElib) tarvetta sillä, että erilaiset markkinat ja jakelutavat (tieteellinen ja kaupallinen julkaiseminen) edellyttävät hyvin erilaisia tietoja ja taitoja neuvotteluihin.

5. Konsortion toiminnan tavoitteet vuonna 2015

Ohjausryhmä asetti toiminnan tavoitteiksi:

- 1) Viestinnän lisääminen ja selkiyttäminen, konsortion verkkosivujen (<http://www.kirjastot.fi/fi/konsortio>) kirjastolaisten tietoisuuteen nostaminen.
- 2) Jäsenmäärän kasvattaminen niin, että lähes kaikki Suomen kunnat olisivat konsortion jäseniä.
 - a. Konsortion toiminnan kirkastaminen kunnille ja kirjastoille
 - b. tarkastellaan jäsenkuntien ja konsortion ulkopuolelle jääneiden kuntien alueellisuus ja kohdennetaan markkinointia
- 3) Tiedotteisiin mukaan konsortion kilpailutettavat aineistot mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja vaiheet missä kilpailutustilanteissa mennään.
- 4) Toivottiin myös, että konsortio neuvottelisi Elib palvelusta ja ruotsinkielisestä materiaalista, Axiell on ostanut eLibin, Eeva Houltzen on uusi johtaja.
- 5) Printtiaineiston kilpailuttamisen selvittäminen, YKN nimitti työryhmän pohtimaan kirjojen kilpailutusta ja tekemään mallipohjan kilpailutusta varten sitä tarvitseville kirjastoille pari vuotta sitten.
- 6) Kilpailutuskalenterin seuraaminen, Konsortiotiedotteisiin mukaan missä kilpailutuksissa Helsinki on mukana ja mitä Helsinki on tekemässä.
- 7) Metatietoprosessi

Lisäksi painetun aineiston hankinta ja Booky herätti keskustelua.

6. E-aineiston lisensointi (kehitystyö ja kouluyhteistyö)

Marja Hjelt piti lyhyen esittelyn e-aineistoiden tilanteesta kirjastoissa. E-kirjan saatavuudesta toivottiin lyhyttä kuvausta konsortion sivuille. Kirjastoilla on mielikuva, että e-kirjoja on vähän saatavilla, eikä ole selkeää kuvaa siitä, kuinka paljon kirjoja on itse asiassa kustannettu Suomessa e-kirjoina.

Tuula Haavisto nosti esille voisiko käydä keskustelua siitä, että valtionosuuksia kohdennettaisiin suoraan yleisten kirjastojen e-aineistoihin ja valtakunnalliseen e-kirjastoon. Valtionosuuksien kohdentaminen tulee nostattamaan alalla keskustelua, sillä on totuttu siihen, että osuudet ovat ”korvamerkitsemättömiä”.

Matti Sarmela kommentoi, että valtakunnallinen e-kirjasto edellyttää palveluihin kirjautumisen muuttamista kansalliseksi.

Valtakunnallinen e-kirjasto vaatii myös voimakasta lobbaamista, jossa YKN ja YKK ovat merkittävässä roolissa

Tuula Haavisto ehdotti, että aloitetaan valtakunnallinen keskustelu yhteistyössä YKN:N kanssa valtakunnallisen kokoelman saamiseksi. Toiveena ja tavoitteena on että kokoelman rahoitus tulisi ministeriöltä, mutta selvitetään myös muita rahoitusmalleja. Kokoelma muodostuisi yleisten kirjastojen kannalta kiinnostavista maksullisista e-aineistoista.

Valtakunnallinen kokoelma vapauttaisi paikallisesti resursseja koulutukseen

Päätettiin, Tuula Haavisto ottaa asian esille YKN:n kokouksessa ja valmistelee kannanaoton, joka lähetetään Opetus- ja kulttuuriministeriölle YKK:n ja YKN:n nimissä.

Jäsenistöltä tullutta käsittelyä kaipaavaa aihetta ”Lisenssineuvottelut ja hinnoittelu itsenäinen/kimppa, miten vaikuttaa” ei ehditty käsitellä ja se siirtyy seuraavaan kokoukseen.

7. Metatietoprosessi –hankkeen tämänhetkinen tilanne

Virva antoi lyhyen katsauksen siihen, missä vaiheessa prosessi etenee. Anu Jäppinen toimii hankkeen suunnittelija-informaattikkona. Katsaus Metatietoprosessiin liitteenä.

Prosessissa kiinnosti kustannusvaikutus kirjastoille, johon Tuula Haavisto kertoi, että uusi metatietoprosessimalli tulisi kirjastoille edullisemmaksi kuin nykyinen.

Hankkeella on ministeriön tuki. Kenttä voi reagoida voimakkaasti, mutta rakenneuudistuksia tulee tehdä tuloksellisuuden/taloudellisuuden näkökulmasta. Tiedottaminen on aloitettava varhain ja varovasti, jotta kirjastot tottuvat ajatukseen. Asiaa tulisi lähestyä asiakkaan näkökulmasta, onko paikallisella luetteloinnilla merkitystä asiakkaalle sen sijaan että asiakas saisi henkilökohtaista palvelua ja opastusta kirjaston eri palveluissa.

8. Koulutustarpeet

ei ehditty käsitellä, tehdään digium kysely tarpeista

9. Markkinointimateriaalit ja niiden puute

ei ehditty käsitellä, tehdään digium kysely tarpeista

10. Yleistä keskustelua

Yleistä keskustelua ei ehditty käymään.

11. Kokouksen päättäminen

Virva Nousiainen-Hiiri päätti kokouksen 15.30